

7
Kort en klaer ontwerp,

dienende tot

Een onderling Accoort,

O M

Den arbeyd / onrust en moeye-
lijckheyt / van Alderley-hand-werck-
lyuden te verlichten

D O O R

Een onderlinge Compagnie ofte

Volck-planting (onder de protectie vande H: Mo: Heeren Staten Generael der vereenigde Neder-landen; en bysonder onder het gunstig gesag van de Achtbare Magistraten der Stad Amstelredam) aen de Zuyt-revier in Nieu-neder-land op te rechten; Bestaende in

Land-bouwers,

Zee-varende Personen,

Alderhande noodige Ambachts-luyden, en Meesters van goede konsten en wetenschappen.

Steenende op de vooz-rechten van hare Achtbaerheden (als hier na volgt) tot dien eynde verleent.

t'Samen gestelt

Door Pieter Cornelisz. Plockhoy van Zierck-zee, voor hem selven en andere Lief-hebbers van Nieu-neder-land.

t'Amsterdam gedrukt by Otto Barentsz. Smient, Anno 1662.

8668

Burgermeesteren ende Regeerders der Stad Amstelredamme.

Lso Wy altoos genegen blijven tot voort-
settinge van deser Stede Colonie in Nieu-
Nederland; 500 157, dat Wy met ken-
nisse ende goed-vinden van de Heeren
xxxvj. Raden, geresolveert hebben tot
dien eynde met Pieter Cornelisz. Plock-
hoy van Zierick-Zee op te rechten het
na-volgende Accoort, namentlijk;

Dat hy Pieter Cornelisz. Plockhoy aen-neemt so dra moge-
lijk aen Ons voor te stellen vier-en-twintig Mannen, de wel-
ke met hem makende een societeyt van xxv. personen, haer sul-
len verbinden met de eerste gelegentheyt van Schip of Schepen
te vertrecken na de voorz. deser Stede Colonie, om haer in de
selve metter woon neer te setten, en met Land-bouwerij, Vis-
scherye, Hand-wercken en anders te generen, 't selve so veel
doenelijck beneerstigende; niet alleen ten sijne dat sy uyt soda-
nigen arbeyt bequamelijck souden kunnen leven, maer oock, op
dat daer door voorraet voor andere aen-komende Personen
ende Huys-gesinnen soude mogen toe-bereyt worden.

Des sal de voorz. societeyt van xxv. Mans-personen (ofte
van meer of minder getal, na datse soude mogen komen te ver-
meerderen of verminderen) voor 't gemeen; mitsgaders noch
daer-en-boven ider lit van de selve Societeyt voor sig selfs in 't
particulier, van tijd tot tijd mogen uyt-kiesē, beslaen ende aen
haer nemen so veel Lands, niemand anders toe-komende 't sy
aen de Hoere-kil,^[a] of elders, in 't Distriēt van dese Colonie, waer

[a] Ander
genacnt S
nen-dal.

het oock soude mogen leggen, als sy fullen willen ende kunnen bebouwen en beweyen: welcke Landen, so verdeelde als onverdeelde, de voorfsz. Societeyt ende Coloniers respectievely fullen besitten in vollen eygendom, om daer mede te doen na haer welgevallen.

Ende fullen de voorfsz. Coloniers tot vrede, eenigheyt en welstant van hare Societeyt, soodanige regulen en ordenen mogen beramen, als 't haer goed-duncken sal, mits dat het echter vry sal staen aen een ider, die sig soude mogen oordeelen verongelijckt te sijn, te appelleren aen de Magistraet aldaer of hier.

Dat mede aen de voorfsz. Societeyt, mitsgaders aen ider lit van de selve in 't particulier, tot hare meerder voortsettinge gegeven sal worden vrydom van tiende ende van allerley andere lastingen, hoe die oock genaemt soude mogen wesen; voor den tijd van twintig jaren.

Ende insgelijcx aen de voorfsz. xxv. [b] Personen, by forme van leeninge aen-getelt sal worden een somme van hondert guldens, voor ider, om haer daer uyt van nood-wendigheden na haer eygen goed-duncken te voorsien: mits dat in de selve somme verstaen werden begrepen te wesen de transport-gelden alleenlijck van hare Personen, (ende niet die van hare Vrouwen en Kinderen, welcke op kosten van dese Stad fullen over-gevoert werden, in gevolge van de gedruete Conditien.)

Des fullen de voorfsz. xxv. Coloniers beloven, en haer verbinden insolidum, d'een voor d'ander de voorfsz. vijf-en-twintig hondertguldens aen dese Stad conform het 21. en 22. Artijckel van de Conditien, tot des Stads Colonie specterende, en laetstelijck in druck uyt-gegeven, te fullen restituieren.

Dan in-gevallye imand van de voorfsz. xxv. Mannen, voor den tijd van de totale aflossinge van de gemelde vijf-en-twintig hondertguldens de Societeyt soude willen verlaten, om wederom herwaerts aen te komen, dat den selven sulckx sal vry staen, mits aen de Societeyt latende het onverdeelde Lant, Vee ende alles anders, het gemeen toekomende (ende maer

al-

Dese xxv. personen en de 100 guldens gereetpen anderingen te pensen tot een it-werck een bevel te ma hope dit chbare ten Burneesteren met leeren j. Raden, voort setten van hare onie in a. neder. voor elc. xxv. Mandit is: 100 per in 4000. x-dielders in vereten, op dat ten minmet 100. jame Mannen of Huysnen (om te er voor de liden gepreert te de rey) gten aen-iden.

alleen met sich nemende sijn eygen particulier goed;) op dat daer door het doen van de voorsz. af-lossinge door de overige Coloniers echter soude kunnen werden ge-effectueert; des sal door de Societeyt de transport-gelden van soodanigh vertreckend' Colonier en familie, (voor sijnen gedanen arbeyt) uyt het gemeen worden betaelt.

Ende indien ymand wilde over-gaen of elders reysen, op sijn eygen kosten, ende echter sijn gedeelte in 't gemeen wilde behouden, of wel verkoopen; dat hy sulckx mede sal moghen doen, mits al-voren stellende een in sijn plaetse, of verkoopende aen soodanigh een, die de Societeyt respectivelijck sal bequaem oordeelen om den gemeenen arbeyt, neffens anderen, mede te helpen waer nemen.

Blijvende vorders de voorsz. Societeyt, ende de particuliere Leden van de selve, in alles anders gehouden te observeren de voor-gemelde ghedruckte Artijculen; ghelijck mede aen de Heeren Burgermeesteren deser Stad gereserveert blijft de uytleggingen van 't gene in desen soude mogen bevonden werden nader Interpretatie te vereyschen.

Des toirconden hebben wy Burgermeesteren ende Regeerders voor-noemt deser Stede Segel ter saken hier onder gedruckt den 9 Junij Anno 1662. Was onder-teeckent

Wigbolt Slicher.

Geregistreert in 't 5 Groot Memoriael der Stad Amstelredamme, Fol. 79.

KLINCK-DIGT

Aan de Lief-hebbers van de onderlinge Compagnie ofte
Volck-plantingh, in

N I E U W - N E D E R - L A N D ,

op de Reegel,

Eendragt, maackt magt.

Wyl dat d'Eendragtigheyd (voor 't algemeene best)
Gantsch nut en noodig is. Soo staat dan nauw te agten
Dat onderlinge Liefd' met hart, en Ziel, en krachten.
Als on-versett'lijk blijft: Op dat de booze Pest
Van tweedragt, twist, en nijd, noch plaats noch zetel-vest
Indien gy dese zaack, Komt ernstigh te betragten
Gy word een magtig volk, Ja 't gróoste der geslagten.
So bloeyd van tijt tot tijt 't NIEU-NEDER-LANDS geweest.
U stand behoord u selfs tot Eendragt te verpligten.
Gedenckt het Zinne-beeld: Dat eertijds deed' verligten
Een Huys-gezin wiens magt, door Pijlen wierd verbeeld.
Beziet de moed'ge Leeuw des NEDER-LANDS. Sijn schigten
Vertoonen 't Fondament, om Staet, en Ste'en te stigten
De Eendragt die maackt magt, 'T welck Rust, en Vrede teeld.

Elk speelt sijn Rol.

Karel ver Looze

Kort

Kort en klaer ontwerp, dienen- de tot een onderlingh Accoort voor eenige Colo- niers willende na de Suyt-revier in NIEUW-NEDER-LAND.

Engesien de menschen / met hare

particuliere Hups-gesinnen / na eenige on-bewoonde / ofte verdistruerde Landen treckende / veel tijts (om datse op haer selven alleene staen) dooz onvermogen / siechte / sterben ofte andersints weynigh Succes ofte opganch konnen bekomen: Soo hebben wy (als Lief-hebbers van 't gemeen / om ons eppen / en onses naestens wel-baren te bezorderen) booz-genomen / onder de protectie van de

Ho: Mo: Heeren Staten Generael der vereenighde Neder-landen / en by-sonder onder de Achtbare Magistraten der Stad Amsterdam / een onderlinge Compagnie ofte Societept aen de Suyt-revier in Nieuw-neder-land op te rechten: Bestaende in een vzedigh / een-stemmigh en upt-gesocht Volck; welke mallandere in Lant-bouwerije / Disscherije / Ambachten en anders assisterende een gewenscht eynde (booz veel arme bedzoefde Hups-gesinnen / die hier in groote bekommeringe leben) hopen te bekomen. Volgens dit onderlingh Accoort / welke / om de booznoemde Societept in goede oर्डere te houden / tot een Regel (als hier na volcht) 't samen is gestelt.

Gerstelijck: Dat sodanige veel-hoofdige onderlinge Compagnie (waer in elck sijn goet en wooningh apart mach hebben) onder een algemeyne directie sal staen / sonder de Commande van een particulier persoon onderwozpen te sijn / yder-een byijhepd hebbende / om sijne redenen tot verbeteringe van de gemaecte Conditien by te bzengen / ofte pets met gemeene Approbatie / of ten minsten twee derden-deel-stemmen daer toe te boegen. Wel expzesselijck upt-slyptende soodantige Personen / welke eenige dingen / na haer eppen sin vermetelijck sou-den willen dooz bzingen.

Om een deure booz alderley slagh van redelijcke on-partijdige menschen te openen / werden hier toe genoodicht / booz eerst: Lant-bouwers / ten tweeden: Zee-barende Personen / ten derden: alderhande noodige Ambachts-luyden / en ten vierden: Meesters van goede Consten en Weien-schappen. Welcke alle met een byijwillige eenpartighepd booz 't gemeen sullen Arbeyden ende besich sijn / als onder eene familie. De proffjten upt den Lantbouw / Dissch-vanck / Nijneralen ofte eenigen anderen arbeyt boozt-komende / sullen upt-gebeelt worden / niet na 't getal der familien / maer na de particuliere Hoofden / soo siecke als gefonde / welke 20 jaren en daer hoben out sijn / de ongetroude Personen bepde Wrou-luyden en Manne-volck (in niemants dienst sijnde) so veel als de getroude genietende; maer de getroude welke onder de 20 jaren out sijn sal haer proffjt be-
gin

ginnen aen te gaen van het jaer waer in sy getrouwt sijn geweest. Alleen sullen de **Wans**-personen (soo veel de Societept aengaet) daer in booz-recht (boven het **Wou**-volck) hebben dat haer het onverdeelde Land (als de verschootte penningen aen de Magistraten op gebracht sijn) door het Lot (indiense apart willen wesen) toegedeelt sal worden / die gene welke onder de 20 jaren out sijn / sullen (als alle andere) upt het gemeen ('t sy datse dienst of geen dienst konnen doen) van nootduftige dingen versozght worden.

De gene die (in onse Societept sijnde) tot **Lant**-bouwerije ofte eenigen anderen arbeyt gebruycht worden / sullen alle dage (upt-genomen den **Sabath**/waer neer alles in goede ozdere gebracht is) 6 uren booz 't gemeen pzojijt wercken ofte een ander in haer plaetse stellen; De overige uren tot haer eppen pzojijt / verquithinge van haer lichaem ofte nutte oefeningen bestedende / tot welcken eynde niet alleen alle getroude mannen / maer ook alle on-getroude mans-personen 20 jaren en daer boven out sijnde / beneffens de gemeene plantatie / elk een stuck Land booz haer selben tot een particuliere plantatie sullen mogen upt-kiesen / om daer op te planten / bouwen en aengueecken wat haer goet duncht. Aengaende 't **Zee**-varende Volck / en andere welke haer werck op geen gefette uren konnen volbringen (om in den oberigen tijt haer eppen boozdeel door planten ofte anders te soeckien) die sullen (om met de **Wimbacht**-luden en **Lant**bouwers soo veel doeneelijck is in gelijcken graet te komen) in plaets van een particuliere plantatie eenigh ander pzojijt van de Societept genieten.

Om alles in goede ozdere te houden / sal men alle jare upt de gene welke 30 Jaren en daer boven out sijn / een man tot **Op**-siender ober de geheele Societept / door de meeste stemmen (de namen in toegerolde briesjes geschreven) verkiezen / die man een Jaer geregeert hebbende / sal van dat **Officie** af / en weder tot den gemeenen arbeyt gaen / sonder van pemant in de verkiefinge genomineert te worden / ten sy hy al voreen een jare van dat **Officie** af geweest heeft / die gene doock in 't verkiefen booz hy gaende / welke hem selben onbequaem acht ofte niet gesint en is tot dien dienst te komen : op dat niemand yet op-gelopt en worde tegens sijn sin ofte genogentheyd. **Al**-hoe-wel dit **Officie** in sich selfs niet swaer sal vallen / aengesten de **Regeerders** ofte **Op**-sienders geen **Regulen** ofte wetten hebben te maken ; maer alleen acht te nemen of den **Regel** van 't geheele Volck gemaecht ofte booz goet gekurt / van een pder werd geobserveert. Soo doende en sal niemand na sijn eygen wil ofte wel-geballen regeren / als alleen in **Salerne Saken** / daer men geen bequante ozdere in kan stellen. Doch wie en soude niet lieber als hy geen meerder pzojijt door 't regeren (als andere door den gefetteren tijt te arbeyden) bekomt '6 uren daeghs (volgens onse ozdere) met gerustigheyd booz 't gemeen pzojijt wercken / als geduertigh in berstoppinge van sinnen met veel saken besigh te sijn?

Beneffens desen **Op**-siender ober de geheele Societept sal men twee van de bequaemste **Wannen** / om tegens malkandere boeck te houden upt kieses / waer van den eenen schziftelijcke ozdere sal geben ; op welke den anderen gelt / waren ofte **Koopmanschappen** sal moeten upt leveren / aen den genen die de schziftelijcke ozdere verdoont / mits de selve in-treckende en te boeck stellende / om sijn rekeningh aen die gene welke hem ozdere gegeven heeft / te konnen goet maken.

De se

Deſe Boeck-houders mogen oock gebuycht worden om Brieven/ Journalen en andere dingen (de Societept rakende) te ſchrijven.

Een Man alleen/ al was hy de vooznaemſte van de geheele Societept / en ſal geen meeſter van de gemeene Caſſe ſijn / maer de dyp Opperſte in de Kiegeringe (namelijck den verhozen Op-ſiender ober de geheele Societept / en de twee vooznaemſte Boeck-houders) ſullen alrijt de ſleutels hebben / de ſloten alle dzye verſcheyden ſynde/ ſoodanigh/ dat een of twee ten ware de derde niet hun was / de Caſſe niet en konnen openen.

Ten eynde van ider jaer / ſullen alle rekeningen (de Societept rakende) in balante gebracht worden / en alles (mer kenniſſe van de Societept wel geballanteert ſynde) ſal men de boecken met twee van de ſleutels (behoorende tot de gemeene Caſſe) in handen van de twee boben-genoemde Boeck-houders laten : en het groot boeck met een ſleutel aen den nieu-verhozen Op-ſiender (in bewaringe) ober geben.

Niemand ſal vermogen van hier ofte elders Cargaſoen of Coopmanſchap mede te nemen/ om eenigen particulieren handel te dzyben/ ten ſy albozen de verſchote penningen aen de Magiſtraten der Stad Amſterdam op-gebracht ſijn. Alleen ſal een ider die waren ofte goederen mogen verhandelen/welcke hy in ſynen oberigen tijt dooz ſijn Conſt/ Ambacht/ Lant-bouwerije en anders in 't particulier verobert ofte te dooz-ſchijn bzeinght. En in geballe dat eenigh Perſoon (een Lit of geen Lit van onſe Societept ſynde) Gelt/ Waren ofte Coopmanſchappen (om pzoſijt daer mede te doen) begeert in te leggen / die ſal een rebelijcken intreſt ofte de helft van 't pzoſijt beneffens ſijn Capitael genieten: waer in hy veel ſeherder gaet (hebbende 't gemeene goed van de Societept tot hypotheeg) als of hy ſijn Coop-manſchap met een Perſoon in 't particulier abontuerde. Oock en ſullen wy niet lichtelijck (om alle perijckelen van ſchade ſoo veel mogelijck is te doozhomen) de Societeptis Gelt / Waren ofte Coop-manſchappen aen pemaent (om verboert ofte daer in 't Land verhandelt te worden) verrouwen/ ten ware hy een goet Capitael of Vrouw en Kinderen (waer dooz hy als geanchiert is) in de Societept hadde.

De Vrouwen / ſoo hare Mannen eerſt komen te ſterben/ ſullen met hare Kinderen upt het gemeen verſozght worden: en ider Perſoon welcke in haer huysgeſin 20 jaren en daer boben out is / ſal beneffens de moeder een gedeelte van 't pzoſijt ('t welck jaerlijck boben den gemeenen nootduſt oberſchiet) genieten. Alleen ſal 't pzoſijt (om 't gemeen voozt te ſetten) ſoo langh in-gehouden worden/ tot de penningen dooz de Heeren verſchoten/ op gebracht ſijn.

De Kinderen ofte Onder-jarige Perſonen ſullen een halben-dagh werckende en een halben-dagh ter Schole gaende/alle dage (upt-genomen den Sabbath) beneffens een bequaem hant-werck te leeren/in Leſen/ Schrijven / Cyfferen en andere wetenſchappen (na haren ouderdom en vermogen) onderweſen worden: op datſe van ſlabernije bezyid ſynde / tot geen lupigheyd ofte on-achtsaemheyd mochten komen te verballen.

Onder alle hantwercken en andere gelegemheden/ſal men de bequaemſte werk-lupden tot Meesters en Dooz-gangers upt kieſen / die ſoo wel als andere leden

van onse Compagnie 6 uren daeghs booz 't gemeen sullen arbeiden ofte bezzigh
sijn/ te boeck stellende alles watse booz de Societept upt-geben en ontfangen.

Den naem van knecht of Dienst-maeght heeft onder ons (waer elck hoost
booz hoost sijn gedeelte van 't profijt verwacht) geen plaetse. Doch soo eenige
Vremde 't sy volwassene ofte onderjarige personen (niet van onse Societept sijn-
de) booz een dagh-huer ofte anders by ons willen werken/ die sullen (van d'een
of d'ander Persoon / ofte onder 't een of 't ander Hups-gefin booz dienst-knecht
ofte Dienst-maecht aengenomen sijnde) 6 uren daeghs booz 't gemeen / en den
overtgen tijt booz hare Meesters en Vrouwen in 't particulier werken/hebbende
booz dien arbept van 6 uren noodjustige dingen als andere van de Societept/ en
de Meesters en Vrouwen booz 't profijt datse upt den oberigen arbept en gehooz-
saemhept genieten/ sullen soo veel gelt (ofte de weerdije daer van) aen hare Die-
naers geben/ alse haer (hier of daer in 't Lant) beloben.

In saecken van Religie (om alles wel te ballanceren) sal elck vryhept van
Conscientie behouden: tot welcken eynde (om niemand geen aenstoot dooz eenige
menschelijke formulieren te geben) in een algemeyne vergader-plaetse op elcken
Sabbath-dagh/ of op Sondagen en Hoogh-tijden/ alleen de Heplige Schrif-
ture (die alle Christenen booz warachtigh erkennen) sal gelesen en Psalmen en
Lof-sangen etc. gesongen werden/ het getal der menschen metter tijt aen-wassen-
de/ mach elcke soorte van Volck (welcke van een gesinthept sijn) haer eppen par-
ticuliere vergader-plaetsen hebben / en haer eppen Leeraers onder-houden. Als
sijnde een sake die de Societept in 't gemeen niet aen en gaet.

De kinderen ofte Jongelingen sal men in onse gemeene Scholen (op dat aen
alle sijden de gelijkhept waer genomen worde) geen menschelijke formulieren
van Religie / maer alleen beneffens de Heplige Schrifture natuerelijke weten-
schappen en talen leeren: op dat men haer verstant (dooz eenige particuliere opi-
nien in te scherpen) eerste redens gebuyck hebben/ niet en bederbe. Dit wel ge-
oberbeert sijnde / sal der geen Fondament van Secterije of partytschap in hare
heren gelept worden. Dat pemand sijn kinderen in eenige particuliere Scholen
ofte van particuliere Personen op sijn eppen kosten wil laten leeren/ daer in is en
blijft elck persoon volgens de vryhept van sijn Conscientie onbepaelt/ te meer om
dat sulcx de Societept in 't alderminste niet en raecht.

Iemand van Conscientie-wege geen Oorlooghs-wapenen durbende gebuyt-
ken / sal (om van Cocht en Wacht vry te sijn) een sekere Tax of Contributie aen
dat deel van de Societept (welcke haer beschermen) jaerlijcx booz die vryhept
(in diense sulcx begeeren) moeten betalen/ wiens werck het eppenlijck is (de wijle
sy den defensiven oorloogh booz goet houden) niet alleen officieren en ordere in die
gelegenthept te stellen / maer oock (beneffens dagelijckse exercitie of Wapen-
oeffeninge) haer van amonitie en alles wat daer toe van nooden is te boozsien.

Soo eenige Colongers / na dat wy een ofte meer jaren aen de gemeene planta-
tie gearbept sullen hebben / tot ons komende partenters (niet alleen in ons berept
Lant/ maer oock in het onberdeelde Dee / en alles wat het gemeen aen-gaet) be-
geren te sijn/ die moeten eerst een Accoozt dies aen-gaende met de Societept ma-
ken / 't sy dooz gelt ofte waren booz die vryblegie te geben / ofte soo sy-lupden
(geen

(geen gelt ofte waren hebbende/om die privilegie te kooppen) maer ses uren daegs
dooz 't gemeen begeeren te wercken / datse van onsen arbept eenige uren daegs
sullen moeten verlichten / op dat wy (in plaats van die gunste aen haer te bewij-
sen) onse particuliere plantatie en gelegentheid dies te beter mogen dooz seuen.

En in geballe dat eenige Personen hier in 't Vaderland wachtingh sijnde/
dooz haer selven hare nakomelingen ofte erfgenamen partieners in onse gemeene
plantatie begeren te sijn (na dat wy 2 3 a 4 jaren daer aen gearbept sullen hebben)
die mogen dooz ons vertreck een Actoozt met de Societept maken / en een se-
kers somme gelt ofte Coop-manschappen in onse Compagnie in leggende / sul-
ken privilegie onder ons genieten: als mede haer part van het aen-gedeelde Dec/
en alle andere profijten die upt den gemeenen arbept (in de doozs. jaren) sullen
doozt komen.

Alsoo wy niet geen heersehappige ofte knechtische slavernije onse Compagnie
en willen belasten: soo sal een pder gehouden sijn neerstighept aen te wonden ons
goede exemplare progressen upt te wercken: maer so yemand dooz onachtzaam-
hept ofte onrechtbeerdighept de gemeene Wetten ofte Regulen ober-tredende/
sich selfs der Compagnie onbequaem maecht / die sal (na dat hy diverse reysen/
dooz de Op-sienders en andere) vriendelijck aen-gesproken en gewaerschout is/
en geen gehooz heeft willen geben / dooz ten minsten twee derden-deel ste-ninen
(hare meypinge in toegerode byzies gescheven) van de Societept af gedaen ofte
upt-gesloten worden / doch niet sonder de selve haer gerechte deel van het profijte
welck in haren tyt gedaen is (na datse haer part van de verschote penningen op-
gebracht sullen hebben) mede te geben. Benessens dat de Wang-personen haer
gedeelte van de gemeene plantatie / als mede van het on-verdeelde Dec / en alles
wat haer van 't gemeen toe komt / sullen mogen verkoopen ofte een ander (soofe
haer part in 't gemeen willen behouden) in haer plaetse stellen / welke (om den
gemeenen arbept nessens andere waer te nemen) van de Societept sufficient ge-
acht wezd.

Indien yemand de Societept wil verlaten (eer de verschote penningen aen de
Magistraten op-gebracht sijn) om weder na 't Vaderlant herwaerts aen te ko-
men / die sal sulcx tot allen tijden by staen / en niet sijn huysgesin ten laste van
't gemeen ober-geboert worden: mits aen de Societept latende het on-verdeelde
Lant / Dec ende alles anders het gemeen toe-komende: Ende alleen niet sich ne-
mende sijn eygen particulier goet / op dat de ober-blijvende Colouiers niet mocht-
ten verhindert sijn / de verschote penningen aen de Magistraten der Stad Am-
sterdam op te brengen.

Soo yemant wilde ober-gaen ofte elders reysen op sijn eygen kosten en van de
Societept 't cenenael af scheyden / die mach sulcx mede doen / mits al-bozen die
penningen op brengende welke hy (soo veel sijn part aengaet) van de Heeren by
maniere van verschot genoten heeft / sijn gedeelte van 't gemeene Lant / en alles
wat het gemeen aengaet / aen soodanigh een verkeopende / ofte (soo hy partienier
wil blyben) een ander in sijn plaetse stellende / die van de Societept bequaem ge-
acht brozt: om den gemeenen arbept (als geseyt is) nessens andere mede te helpen
waernemen / sulcx gedaen sijnde / mach elck gaen en wonen ter plaetse waer 't
hem goet dunckt.

Den Leser sal bekennen te gedencken / dat wy geen ongeregelde Bloeckers
 Dronckhaerts of andere quaet aerdtige menschen begeren in ons geselschap in te
 ten maer alleen soodanige welcke wy oordelen door erbarenthepd of getuygenis
 redelijcke onpartijdige personen te sijn / andere die wy niet en hennem / mogen vooz
 een dagh-huer ofte anders by ons wercken toise bequaem en genegen sijn in onse
 Societept in te komen / welcke bestaet als vozen / gementioneert / niet alleen in
 Lant-houtwers / Zee-barende Personen en Meesters van goede Consten en We-
 tenschappen maer oock in alderhande noodige Ambachts-luyden / namelijk

Smits.
 Huys-timmer-mans.
 Schip-timmer-mans.
 Steen-backers.
 Metselaers.
 Steen-houwers.
 Potte-backers.
 Panne-backers.
 Schotel-backers.
 Hout-sagers.
 Wagen makers.
 Kiste-makers.
 Dracyers.
 Wit-werckers.
 Cruypers.
 Mole-makers.
 Mole-naers.
 Backers.
 Broutwers.
 Distelateurs.
 Vleys-houwers.

Keers-makers.
 Velle-blooters.
 Leer-bereyders.
 Schoen-makers,
 Hanschoen-makers,
 Sadel-makers,
 Cleer-makers,
 Borstel-makers,
 Hoede-makers,
 Beeckers,
 Verwers,
 Wolle-kammers,
 Garen-wynders,
 Wevers,
 Volders.
 Lijn-draeyers.
 Sifie-makers,
 Seyl-makers,
 Nette-breyers,
 Block-makers.
 Compas-makers,

Zee-instrumenz-makers.
 Refyneorders,
 Coper-slagers,
 Tinne-gieters,
 Loot-gieters,
 Blick-slagers,
 Glas-blasers,
 Glaes-makers,
 Mande-makers,
 Brille-makers,
 Cam-makers,
 Zeep-sieders,
 Zout-sieders,
 Lijn-sieders,
 Oly-slagers,
 Naelde-makers,
 Spelde-makers,
 Messe-makers,
 Schee-makers,
 Chirurgyns, en
 Medecyn-Meesters &c.

PRICKEL-VAERSEN,

Aen de Lief-hebbers van de Volck-planting en broeder-
schap, op te Rechten, by de Zuyd-revier van *Nieuw-neder-*
land, door *Pieter Cornelisz. Plock hoy van Zierck-zee*, met
sijn medestanders: en de gunstige voor-rechten (tot
dien eynde) vande E. E. Achtbare Heeren Bur-
germeesteren der Stad Amstelredam,
haer verleend den 9 van Somer-
Maend 1662.

GHy arme, die niet wel kond aen u noodrust raken:
Gy rijke, die 't geluck in 't voor-hoofd soecken wild:
Verkiest *Nieuw-neder-land*, ('t sal niemand billik laken)
Eer gy u tijd en macht, hier vruchteloos verspild.
Hier moet gy and'ren, om u dienstb'ren arbeyd-troonen,
Daer komt een gulle grond, u werck met woecker loonen.

Nieuw-neder land is 't puyck, en 't eelste van de Landen.
Een Seegen-rijck geweest, daer Melck en Honigh vloeyd,
Dat d'alderhooghste heeft (met dubbeld milde handen)
Begaest: ja op-gevult, in 't geen daer wast en groeyd.
De Lugt, de Aerd en Zee, sijn swanger met haer gaven:
Om (die behoefstigh is) oock sonder moeyt te laven.

't Gevoogelt doofd de lucht, wanneer se sich vervoeren.
Het wild-gedierte kneust, en plet de vaste grond,
De Visschen, krielen in de wat'ren: en beroeren.
Diens klaerheyd: d'oesters (die men nergens beter vond)
Verheffen hoop op hoop, en maken menigh Eyland:
't Gewas verciert het bosch: en bou, en hoy, en Wey-land.

Hier

Hier hebt ghy deel aen, schoon 't u geld noch moeyte koste.
Maer so gy naerstigh blijft in d'arbejd op sijn tijd,
(In hoop tot hem, die u uyt d'armoed hier verlostte:)
Gy sult een rijken loon: genieten voor u vlijt.
Aen Vee, aen Graen, aen Fruyt: en duysent and're d'ingen,
Waer door gy stof hebt steeds, d'al-gever lof te singen.

Wat siet gy op u huys, de Stad of 't Land uw's vaders?
Is God niet over-al? den Hemel even wijt?
Sijn segen deekt de aerd: en stort (uyt volle aders)
Een vloed van schatten: die gy vind waer dat gy sijt.
Sy is aen Koning-rijck, noch Vorsten-dom gebonden,
Sy word so wel in 't een, als 't ander Land gevonden.

Maer daer, daer siet gy steeds, een levende vertooningh.
Van Eden: en van 't Land, aen Jacobs saad beloofd:
Wie sou in dat gewest (in sulck een 't samen-woningh)
Niet wenschen vry te sijn; en yder hoofd voor hoofd,
Het voor-recht (elck gegund, van d'Amstels-Burger-Heeren)
Genieten? en 't gesach van haer beleydingh eeren?

De 't samen-wooningh is, een grond van alle Staten.
Die eerst gehucht en buert, en Dorp ja Steden maecte:
Waer uyt 't gemeene-best ontspringt, wiens onder-saten,
Den welstand van 't gemeen (als eygen) 't harte raectt.
'T is geen *Vropia*, 't steund op gegronde wetten:
Die tot de vrijheyd u, een vasten Regel setten.

Gy sult geen Vremdelingh, in dese Landen wesen:
Als eertijts I S R A E L, self in E G Y P T E N was.
Gy hoeft geen dienstbaerheyd, noch dwinglandy te vreesen:
Mits *Iosephs* ogen sien, en letten op 't Kompas,
De vaders die aen 't Y, haer Stad met lof bestueren.
Sijn u beschermers, en u Land-aerd u gebueren.

Nieuw-neer-lands Zyjd-revier: of 't weede almasonas)
Schaft (op haer oevers) u een lusthof: tot verblijf.
Gy kiest of Swanen-dal (daer *Osets* rijk en troon was)
Of wel een ander plaets, tot nut van u bedrijf.
Gy hebt de keur van al: het staet u vry te kiezen.
Betracht dit voor-recht wel, gy sult het niet verliezen.

Verwerpt dan 't quaed gerucht (on-waerdigh na te luy st'ren)
'T is uyt wan-gunst of haet, of on-kun meest verdicht,
Van haer die d'oorfaeck sijn: om hatigh te verduyst'ren.
Dees schoone Ochtend-son voor 't lachend middagh-licht.
Een toe-val mach de faeck wel hind'ren, niet verand'ren,
Maer neemt se wech, gy sult, diens glans en luyster schrand'ren.

'T was maer een toe-val, die haer stof geeft te verachten,
Dat Landdat (na mijn kun) geen eygen weerga heeft,
Om u (die lust hebt daer te wonen) de gedachten:
T'ont-roeren buyten 't spoor, eergy u derwaerts geeft.
Doch sonder Re'en en grond, 't geen yder licht kan vatten:
Die tijd en Plaats versuynd, verwaerlooft groote schatten.

Jacob Steen-dam

Noch vaster.

Die genegen sijn in ons geselschap haer te boegen/sullen moeten gereet sijn om de reys t'aenbaerden/ ten langhsten in 't midden van September deses jaers 1662. en mogen na de vertreckende Coloniers vernemen tot Amsterdaim in de Vrouwerstraet/in den Boomgaert van Nieuw-neder-lant s' morgens tusschen 8 en 9 ure. Als mede op de Zee-dijck in de vergulde boot/ s' avonts tusschen 6 en 7 ure/ doch moeten haer (ont geen tijt te verliesen) soo haest als 't mogelijk is op deboozenoemde plaetsen bekent maken/ op dat wy het getal der personen wetende/ ons van probiste booz een jaer/ als mede van noodige gereetschap en andere dingen (om daer in 't Land gebuycht te worden) naer adbenant mogen voor-sien.

Landien pemand eenige Waren ofte Coop-manschappen om daer te Landberh ndelt te worden/ wil mede geben / die sal beneffens sijn Capitael de helft van 't profyt genieten.

Soo oock pemand hier in 't Land blyvende booz sich selven sijne ualsomelingen ofte erfgenamen / een partentier in onse gemeene plantatie (welcke in den tijt van 4 of 5 Jaren toe-gestelt sal worden/ als mede in het aen-geteelde Wee / en ander profyten uyt het gemeen boozt komende) begeert te sijn/ die mach hem om een Ancoort met ons te maken/ haer s' openbaren.

F I N I S.

